

Tenyerét a szemérmére tapasztva, másik kezében a táblájával onon árnyéktól árnyékig, szaporán, aprókat lépked, csupasz talpa csattog a járdán. Szerencséjére ezen a környéken rég nem égnek az utcalámpák, az ablakok sem csurgatnak fényt az utcára, nem bolondítja tévéképernyők vibrálása az elhúzott sötétítőket; korán fekszenek az emberek, van vagy négy éve, hogy levágták az áramot a lakónegyedben. Ennek most örül először, miközben egy tisztának tűnő sarokba állítja a tábláját, és hátratulja a szemérgyűjtő fémtetejét. Sorra tapogatja a teli szemeteszsákokat, szinte mindenik a vékonyabb fajtából való, könnyen szakadnak. Végre talál egy megcsavart szájú, erősebbnek tűnő nejlonzsákot, tartalmát a földre borítja, a szagból ítélve romlott hús lehetett benne. Felhasítja a zsák alját, kétrét túri, szerre beledugja csőrre lábait, akár egy nadrágba, elindul. Az erjedt húslé a bőréhez ragasztja a nejlon, combjától bűzös csermelyek indulnak a bokája felé. Csak később jut eszébe a szeméttárolóban felejtett tábla, visszafordul. Csámcsog, liheg a sötétség, visszaérkezéte hirtelen elnémulnak a hangok, de a következő pillanatban ismét feltörnek, ezúttal ugatás formájában. Egész falkányi kutyaláb trappol utána, de ő csak egy dologra tud gondolni: nem kellett volna otthagynia azt a táblát.

*

Rendesen szokott felöltözni, naponta mosakodott, nem undorodtak tőle az utasok. Vállmagasságba emeli a táblát, néhányan máris rápillantanak. Beszéd közben a padlót nézi, mint aki nagyon restelli azt, amit mondani kényszerül, gyorsan elhadarja, hogy a kislánya szemmütétére gyűjt.

Közeledik a megálló, hóna alá szorítja a táblát, ügyel, nehogy összegyűrődjék, kezét félig behajlított ujjakkal nyújtja előre. Papírpénzt, papírpénzt, szurkol magában, de legtöbbször csak aprót kap. Azoktól előre irtózik, akik a szatrukban matatnak – étellel nem fizethet az orvosnak. Mégis mosolyogni kell, és hálálkodni rendületlenül.

Tisztában volt vele, hogy nem versenyezhet a testi fogyatékosokkal, sem a szimulánsokkal. Ő nem tudott egyebet felmutatni a jobb tenyerén kívül, melyet szélteben, az ujjtövek alatt fényes forradás szántott végig.

Egykoron ipari alpinistaként dolgozott, és egy templom tatarozása közben eltörött a biztosító karabinere. Tenyerével megpróbált fékezni, csontig vájt húsába a műanyag kötél, de csak nem tudta megállítani zuhanását.

Csigolya- és medencerepedés.

Fél év lábadozás után visszaállhatott volna dolgozni, mégsem akart. Azt mondta, állandó fájdalmai vannak, ami igaz is volt, de az igazi okot sosem árulta el senkinek; még magának is szégyellte bevallani, hogy egy életre megirtózott a magasságtól. Aztán elhagyta a felesége, ő meg koldulásra adta a fejét, mindeközben pedig lánya szeméből rohamosan fogyott a fény. Arra is gondolt, hogy magával kéne vinnie, úgy talán mélyebbre nyúlnának a pénztárcájukba az emberek. De hogy hurcoljon magával napi tíz órán keresztül egy öt éves, félvak gyermeket?

Gyakran megirigyelte egyik-másik koldus jövedelmét. Ott volt például az a férfi, aki ökleire támaszkodva, egy szál alsónadrágban, négykézláb járta sorra a pirosnál várakozó autót. Térdei a megszokottal ellentétben előre hajoltak, hátrafelé nem is mozdultak. Többször látta a busz ablakából.

A másik, aki feltűnt neki, állandóan bő ingben járt, de így is kitűnt hátának kóros görbesége, emellett pedig minden egyes mozdulatánál vadul lobogtatta inge üres ujját – félkarú volt. Csúnyán nézett a többi kéregetőre, nem sorstársat látott bennük, hanem az ő jövedelmét fenyegető veszélyforrást. Vele is milyen szemét módon elbánt, amikor először találkoztak! Már elővette a tábláját, és belekezdett a beszédébe, amikor erős, minden alázatot nélkülöző hang nyomta el az övét. A félkarú úgy beszélt az utasokhoz, mintha vádiratot olvasna fel, melyben arra a kérdésre keresi a választ, hogy ha más lehet ép és egészséges, neki miért lett oda a fél karja, miért pont neki?

Háromszor annyi pénzt szedett össze, mint amennyit ő bármikor is fog a táblájával. Leszálláskor mögéje furakodott a lépcsőn, és megütögette a vállát.

– Jobb lesz, ha befejezed ezt a szemes marhaságot – suttozta. – Ez az én pályám.

*

Átlagos nap, átlagos kereset, fék, leszállás. A járdára lépve épp zsebre akarta tenni szerzeményét, amikor hátulról valaki rácsapott a kezére. Nem fordult meg, fölösleges kötekedni, gondolta, lehajolt, hogy felszedje a szétszóródott pénzérméket, amikor hatalmas fenékkerűgás terítette le. Tétlenül nézte az apróját felkapkodó kezeket, hamar megtisztult a föld a pénzérméktől, majd őt is felsegítették.

A félkarú koldus állt vele szemben, atyáskodva leporolta a ruháját, arcán szánakozó mosoly ült.

– Látod, hogy jársz, ha nem fogadsz szót? Pedig figyelmeztettelek. Most mit csináljak veled?

– Tessék, vedd el! – hallatszott a földről.

Csak most vette észre a kifordult térdű koldust.

A félkezű leguggolt mellé, végigsimított a fején, majd eltette a pénzt.

– Most mit csináljak veled? – ismételte, és a közeli melléktutca felé indult. Társsa hűségesen billegett utána négykézláb.

Ő szótlánul hátat fordított. Megvámolták, na és? Nyomorult emberek ezek, igazából nem is lehet haragudni rájuk. De alig lépett egypárat, valami elkapta a nadrágját, és húzni kezdte. A visszahajlott térdű koldus volt az, úgy szorította fogai közt a nadrág szövetét, mint egy rendőrkutya.

– Hozzad csak, nehogy már lelépne! – kiáltotta a sikátor bejáratából a félkarú.

Rémülten pillantott szét a járókelők között, de senki sem hederített rá.

– Gyere csak, gyere! – vigyorgott a félkarú, és átölelte a derekát.

– Most már elengedheted – szolt rá a földön mászó társára. – Hogy is gondoltad, hogy csak úgy elhúzol?

Lepukkant üzetek poros kirakatai előtt mentek el. Egyik üvegtábla tükrében megpillantotta a képmásukat: a félkarú teljesen összeolvadt vele, mintha szíami ikrek lettek volna, a hajlott térdű pedig úgy követte őket, mint egy hosszúkabát lengedező szárnya. Elsötétített ablakú helyiségbe nyitottak be. Megfáradt fényű izzó világított a mennyezeten, cigarettafüst gyarapította a félhomályt, az asztaloknál poharazgató vendégekből is csak elmosódott formák látszottak. A kifordult térdű befeküdt egy üres asztal alá, ők is amellé ültek le.

– Hozzál söröket, táblás! – parancsolta a félkarú, és odadobott neki néhány érmét a zsákmányolt pénzből.

A pult előtt várakozva arra gondolt, el kéne szaladnia, de nem volt meggyőződve, hogy megtalálná a kijáratot a füstfalon keresztül.

– Te vagy az új barátjuk? – intett a pultos a két nyomorék felé. – Sokat emlegetnek.

Három üveggel tért vissza az asztalukhoz.

– Úriember nem iszik üvegből – vetette oda a félkarú. – Ezt illene tudnod.

Széles kerülőt tett a pultig, de sehol nem látta az ajtót. Sejtése sem volt, hol jöhettek be, az ablakokat úgy fedték le, hogy a belépő még a kinti világ gondolatát is elfeledje.

Egymásba csúsztatta a poharakat, rövidesen ismét az asztalnál ült. Mintha még jobban megvastagodott volna a füst, már a vele szemben ülő félkarút sem látta tisztán, így a pofon elől sem tudott elhajolni.

– Az a baj veled, hogy sosem gondolsz másra – mondta a félkarú, miután visszahúzta a kezét. – Ezért fogod te még megszívni, tudod?

Aztán a lábán érte ökölcsapás.

– Te szar! – dühöngött a visszahajlott-térdű. – És én mégis hogy igyak pohárból, itt, a földön?

Megint elcsoszogott a pultig. A pultos már nem látszott ki a füstből:

– Kéne valami annak is a földre.

Kopott zománcú pléhtányér siklott feléje a ködből, ezt csúsztatta az asztal alá.

– Töltsek? – kérdezte.

– Nem bazmeg, nézzed! – mordult fel a félkarú.

Arrább tolt a tábláját, nehogy ráfolyjon az üvegek száján kibuggyanó hab, szétosztotta a meleg sört a poharakba, a tányért is megtöltötte.

– Egészségedre! – csapta poharát az övéhez a félkarú. A sör a táblára lötytyent. – Bocs, mindjárt megszáritom. – A félkarú súrolni kezdte a felhólyagzott papírt. Le szerette volna állítani, mielőtt teljesen tönkreteszi a táblát, de szólni sem volt ideje, lábfejére hirtelen fájdalmas nyomás nehezedett.

– Látod, megint csak magadra gondolsz! – hallatszott az asztal alól. – Velem nem koccintottál!

Odaérintette poharát a tányérhoz, majd beleivott, de vissza is köpte; nem sör volt ez, inkább valami meleg, fullasztóan kesernyés hab. A félkarú ismét inni készült, de leeresztette a poharát.

– Még be sem mutatkoztunk – mondta. – Én Sarló vagyok, ő meg Kezeslábas.

Nem viszonzta a bemutatkozást, szerencsére ezen elfelejtettek felháborodni. Még egyszer belekortyolt a poharába, de az orrán jött vissza a hab, ezért inkább felhagyott a próbálkozással.

– Látom, nem ízlik a sör – mondta Sarló. – Nem is csoda. Te, ahogy látom, jobbkat iszol. Nem élsz olyan szűkösön, mint mi.

– Tudod, a lányom... – próbált közbeszólni, de Sarló félbeszakította.

– Ne szövegelj! Ép embernek nem szabad kéregetnie. Nem veheted el a magunkfajta elől a kenyeret. – Közelebb hajolt. – Többet ne szállj fel egy buszra se, csak ennyire kérünk. Nem nagy dolog. Ami pedig ezt a táblát illeti, elviheted, de többet meg ne lássam a kezedben. Tiszta?

Lába megfeszült az asztal alatt. Egyetlen mozdulatába kerülne, hogy beletaposson Kezeslábas térdébe. És vajon hány öltéssel varrná össze Sarló arcát, ha a fejébe húzná ezt a sörösüveget, melynek épp diszkréten megmarkolta a nyakát?

– Most már elmehettek?

– El – bólintott Sarló.

Magához vette a táblát az asztalról.

– De csak emlékebe! – szolt utána Sarló. – És kösz a söröket. Mert végül is te fizetted őket.

A pultos vezette el a kijáratig. Épp csak annyira nyitotta meg az ajtót, hogy távozó vendége kiférjen, mintha ügyelt volna, nehogy a kinti fény és levegő a kellenél jobban megbolygassa a helyiségbe betekosodott félhomályt.

*

A romlott hús szaga vonatékötélként húzza utána a kutya farkát. Gyermekkorából még emlékszik, hogyan kell nekifutásból felugrani egy pléhgarázs tetejére, lába alatt döndül a fém, vibrál a pléhajtó, és ő már a hullámbádog-tetőről néz le a sötétségben vicsorgó seregletre. Lehámozza derekáról a hevenyészett nadrágot, ledobja, a lendülettől recseg, süvít a zsák, a kutyák egy pillanatra elnémulnak, de már vetik is rá magukat a bűzös műanyagra. Szaglásszák-nyalogatják, csalódottan nyúszítanak, továbbállnak. Lemászik a garázsról, eszébe jut, vissza kéne mennie a szeméttárolóhoz, de ehhez se ereje, se bátorsága. Azt a táblát mégsem kellett volna ottfelejtetni.

*

Kevesebbet kapott a megszokottnál. Zsebre vágta azt a néhány aprópénzt, melyet az utasoktól sikerült kicsikarnia, és megigazította az alsónadrágjába rejtett pénzköteget.

Cseppet sem lepődött meg, amikor megpillantotta a lépcső aljában várakozó Kezeslábast és a mellette álló Sarlót, aki egy fogpiszkálót rágcsált. Úgy tett, mintha nem látná őket, félrefordította a fejét, és elindult a megállóból, de pár lépés után valami elkapta a nadrágszárát.

– Megyek már, elereszthetsz – mondta beletörődően Kezeslábasnak.

– Azt hittem, megegyeztünk valamiben – köpte ki Sarló a fogpiszkálót. – De te leszarsz minket.

Ökölbe szorította a kezét, elvégre neki kettő van, kihúzta magát, így fél fejjel magasabb volt a félkarúnál, egészen közel hajolt az arcához, orra hegye érte a másikét.

– Ugye tudod, hogy nem félek tőletek? Úgy rúglak fel, mint a bolondgombát.

Sarló keze fűrgén járt. Ujjai nyeletlen késpengét takartak, melynek hegyét pontosan az ő nyaki ütőeréhez szorította.

– A mellékutcába. Nyomás! – adta ki az utasítást, majd odaszólt Kezeslábasnak. – Te meg hátulról figyelj, nehogy mókuskodni próbálgon.

Elhagyatott kapualjban álltak meg, Sarló leeresztette a pengét.

– Vigyázz rá egy kicsit! – szólt oda társának, aki szembefordult vele, vicsorított, akár egy jó házörző, amelyik tolvajt fogott, és csak gazdája parancsára vár, hogy cafatokra szaggassa.

Sarló hastájékán, a trikója alatt furcsa, hullámzó mozgás támadt holmi zizegés kíséretében, mintha öntudatra ébredtek volna a belei, és át akarnák törni a hasfalát, aztán sárgás, rücskös valami hullott ki a trikója alól. Elsőre úgy tetszett, Sarló tényleg levedlette a bőrét, és csak első döbbenetéből felocsúdva jött rá, a földre hullott tárgy nem egyéb, mint egy többrét tekert, hosszú fóliadarab.

Sarló kiegyenesítette a hátát, kidugta elrejtett karját trikója ujján, tornáztatta, hajlítva hátrafele, egy, kettő, kinyújtva hátrafelé, egy, kettő, karkörzés, egy, kettő, három, négy...

Fogalma sem volt, hogyan került a köröző kar sugarába, először az arcán érte ökölcsapás, aztán a gyomorszáján, fején cipőtalp csattant, ajkai felhasadtak, bordái megreccsentek a közójük vágódó bütyköktől, de ő mégsem tett semmit. Csak akkor eszmélt fel némileg, amikor valahonnan távolról, lentről, talán a föld mélyéből meghallotta Kezeslábás rikácsolását.

– Engedj engem is, engedj engem is!

Emberi állkapcsok nem lehetnek képesek ilyen harapásra, gondolta, amikor Kezeslábás az ágyékába mart. Heréi körül összezárult a hiányos, de annál élesebb fogazat, hirtelen felengedett a szorítás.

– Te, ennek van valami a tökeinél, éreztem. Vetkőztesd le!

– Leszedi ő magától...

– Vetkőztesd le!

– Nyugodjál már, mi van veled...

– Azt akarom, hogy vetkőztesd le, vagy széttéplek!

Sarló fűrgé ujjai szaggatták le a gombjait, csatolták ki az övét, ráncigálták le a sliccén a cipzárt. Mélységesen megbánta, hogy bőszerű alsónadrágot vett fel, így egyből észreveszve a lába közé rejtett pénzköteget. Sarló döbbenet motyogott, Kezeslábás ujjongva vonított.

A hideg kövezetre lógott a szemérme, ettől némileg magához tért, ülő helyzetbe tornászta magát, beszélni próbált:

– Azt a lányom szemére gyűjtöttem.

– Hát nem tartottad valami jó helyen – vihogott Sarló. – A szó szoros értelmében raktad bele a faszodat.

Ezen elröhögtek egy darabig.

– Unom már ezt a szaros alsónadrágot – jegyezte meg később Kezeslábás.

– Ezen könnyen segíthetünk – nevetett fel Sarló.

– Vigyázz, nehogy összevérezd a trikóját! – sopánkodott Kezeslábás.

Legalább a sötétség vele van ma, elkíséri egész hazaújtján, óvja meztelenségét. Még szerencse, hogy nincs mit ellopni a lakásból, nyugodtan hagyhatja a házkulcsot a lábtörő alatt.

A szobaajtóban gyermekalak áll.

– Hány óra, apu?

– Nem megy a rádió?

– Nem. Csak úgy leállt. Biztosan lemerültek az elemek.

A kislány elől a fürdőszobába menekül.

– Mindjárt jön apa, csak végezze el a dolgát – szól ki a csukott ajtó mögül.

Tetőtől talpig lemossa magát, de még érzi testén a romlott hús szagát; még egyszer végigdörzsöli összes tagját, aztán felöltözik, majd a konyhában előkeresi a kenyérvágó-kést.

– Mit csinálsz, apu?

– Vágok neked egy szelet kenyeret. Éhes vagy?

– Nem.

– ...

– Apu!

– Mondjad!

– Ugye már beesteledett?

– Dehogyan esteledett be. Még csak fél hét.

– De akkor mitől ilyen hűvös a levegő?

– Egyszerűen csak ilyen.

– És mitől van olyan este-szag?

– Ne butáskodj, az estének nincsen szaga.

– De van. És ha nem este van, miért ciripelnek kint a tücskök?

– Mert úgy van kedvük. Miféle kérdés ez?

– De a tücskök csak sötétedés után szoktak ciripelni.

– Dehogyanis.

– Ilyen hangosan csak este szoktak, na.

– Hát akkor ezek biztosan valami hangos délutáni tücskök.

A kislány hirtelen megragadja a kezét, és az orrához húzza.

– Mi ez a szag, apu?

– Milyen szag?

– Hát ez.

– Jaj, biztosan görény van a házban!

– De komolyan na, mi az?

– Húst rakodtam a vágóhídon, volt romlott is közte, s mind rám csurgott a leve.

– Akkor te is megromlottál, mert olyan szagod van?

– Dehogy, szívem, apu sosem romlik meg.

– Hol a zseblámpa?

– Minek az, szívem?

– Meg akarom nézni az arcod, hogy nem romlott-e meg.

– Majd megnézel holnap reggel, ne fogyasszuk az elemet.

– Most. Kérek.

Felkattintja a zseblámpát, igyekszik úgy tartani, hogy ne látsszék a homloka, de a kislány kiigazítja a kezét. Tekintete valahová az apja feje fölé réved. De nem – a homlokán húzódó horzsolást, meg az eldagadt szemeket nézi.

– Szép vagy – mondja a kislány, és eloltja a lámpát. – Sokkal szebb anyunál.

Hang nélkül felkattintja a zseblámpát, belevilágít a leányka szemébe.

A pupillák tátott szájú, sötét vermek.

Magára hagyja a gyereket a konyhában. Ennyi megaláztatást, mindezt fölöslegesen! Kimegy a teraszra, felül a párkányra. Már nem irtózik a mélységtől. Az ilyen tömör sötétségbe nem lehet lezuhanni, ez felfogja az embert. Lógatja a lábait, ritmust dobol velük, dalol rá.

Egyszer csak vékony énekhang társul az övé mellé. Felemeli a kislányt, a párkányra ülteti. Együtt dobolják a ritmust, a dal végén átkarolja a derekát, és a fülébe suttog:

– Kisszívem, még mindig hallod a tücsköket?

Kategória: vers, próza

Denumire autor: Potozky László

Látó Szépirodalmi Folyóirat